

מערכ שיעור

ערכה פדגוגית למורה – מותאמת לפי שלבי חינוך
מבוסס על חומרי העמותה להנצחת מורשת לוחמי חרות ישראל (לח"י)

גבורה ומסירות - דב הבלונדיני ודור המאבק של היום

מטרת העל של המערכ:

ללמוד על גבורה, מנהיגות ומסירות מתוך סיפורו של לוחם לח"י יעקב גרנק ("דב הבלונדיני"), כדוגמה מייצגת לגבורת הלוחמים. דרך סיפורו נבין את ערכי המחתרת והמעבר לצה"ל, ונראה כיצד ערכים אלו באים לידי ביטוי בדור הלוחמים כיום במדינת ישראל, במיוחד בשנים האחרונות.

חומרי עזר וקישורים למורה:

- סרטון אנימציה: דוגמא אישית (אחרי!): דב הבלונדיני
- מידע מאתר העמותה להנצחת מורשת לח"י: קורות חיים – יעקב גרנק

חטיבה עליונה / תיכון י'-י"ב

נושא השיעור: אתוס הגבורה - מרוח לח"י ועד לדור הלוחמים של ימינו

משך השיעור: 45-60 דקות

מטרות השיעור:

1. לנתח את תפיסת הגבורה, הפיקוד והדוגמה האישית בלח"י דרך דמותו של יעקב גרנק ("דב").
2. לבחון את המעבר מפעילות מחתרתית לשירות פיקודי בצה"ל כמבטא תפיסה של ממלכתיות ואחריות לאומית.
3. לקיים דיון ערכי על הרצף הבין-דורי בין דור תש"ח לבין תפקידו של הציבור האזרחי והלוחם כיום.

מהלך השיעור המפורט:

1. פתיחה: טקסט למחשבה ולניתוח (10 דקות)

"קינה על הסיקריק והוא סרן דב בצבא ישראל. הוא היה גזע אש, אשר כל מימיהם של משנאיו לא יכלו לכבות."
(מתוך שירו של אורי צבי גרינברג)

שאלות לניתוח בכיתה:

1. למה לדעתכם בוחר אצ"ג לתאר את יעקב גרנק כ"גזע אש"? מה מייצגת האש בדמותו?
2. השימוש במילה "סרן דב בצבא ישראל" לצד היותו לוחם מחתרת לשעבר (הכינוי "דב") – מה מסמלת הצטברות זו של תפקידים?

2. רקע היסטורי וניתוח מעמיק: מחתרת, צבא וממלכתיות (15 דקות)

צפייה בסרטון האנימציה על דב הבלונדיני.

סקירה ומיקוד דיוני מפי המורה:

דמותו של דב בלח"י: מפקד נועז שנפצע קשה מספר פעמים, נמלט מבית חולים וחזר לשדה הקרב. הוא סירב לשבת במפקדות והתעקש להיות בשטח. המעבר מלח"י לצה"ל (מאי 1948): עם הצהרת העצמאות, מנהיגי לח"י הודיעו על פירוק המחתרת והשתלבות בצה"ל. יעקב גרנק הקים את "הפלוגה הירוקה", התגייס לחטיבה 8 בפיקוד יצחק שדה, והפך למ"פ מוערך בגדוד 89. הוא נפל בקרב קשה בעוג'ה אל-חפיר.

שאלה לדיון בכיתה:

"אילו תכונות מאפיינות את דמותו של יעקב גרנק, "דב הבלונדיני", במאבקו למען המדינה? (תשובה מצופה: גבורה, אומץ, נכונות לעשות הכל למען המדינה, יכולת הסתגלות: מלוחם מחתרת למפקד בצה"ל).

3. דיון מעמיק: "דור המאבק" – מתש"ח ועד חרבות ברזל (15 דקות)

• מציגים היבט אקטואלי:

לפני ה-7 באוקטובר היו שהטילו ספק בנכונות של הצעירים בישראל להקריב, להילחם ולגלות מנהיגות. אירועי ה-7 באוקטובר והלחימה שבאה בעקבותיהם הוכיחו שדור הצעירים של היום גילה גבורה עילאית.

שאלות הנחיה לדיון פתוח בכיתה:

- דוגמה אישית בשדה הקרב: הקצין הבכיר אמר שגרנק פעל אינסטינקטיבית בהסתערות על מקור האש. ב-7 באוקטובר ראינו מפקדים, קצינים בדימוס ואזרחים

שנסעו מרצונם אל התופת בדרום כדי להציל חיים. מה יוצר את ה"אינסטינקט" הזה בחברה הישראלית?

- האם אתם מרגישים קשר או מחויבות למורשת הלוחמים של תש"ח? מה דומה בין הנער יעקב גרנק שעלה מהאפר של אירופה ונלחם על המדינה, לבין הלוחם/ת בני ה-19 בצה"ל כיום?
- הכנה לשירות ולחיים: לקראת הגיוס שלכם לצה"ל או השירות הלאומי/אזרחי – איזה מסר מרכזי מסיפורו של דב הבלונדיני הייתם רוצים לקחת איתכם?

4. סיכום ומשימת רפלקציה אישית (10 דקות)

כתיבה אישית (3–4 דקות): התלמידים כותבים במחברת תגובה קצרה לשאלה:

"בחר/י ערך אחד המשתקף מדמותו של יעקב גרנק (מנהיגות, אומץ, דוגמה אישית, מנהיגות, אהבת המדינה) והסבר/י כיצד ערך זה בא לידי ביטוי במציאות הישראלית כיום – וכיצד תבחר/י ליישם אותו בחייך האישיים."

שיתוף מרצון: 2–3 תלמידים מקריאים את מה שכתבו, והמורה מסכם/ת את השיעור.